

OFERTA HOTELARSKA SCHRONISK MŁODZIEŻOWYCH W POLSCE JAKO ELEMENT PRODUKTU TURYSTYKI SZKOLNEJ. UJĘCIE TEORETYCZNO-EMPIRYCZNE

ARKADIUSZ MAZURKIEWICZ¹
MARTA SIDORKIEWICZ²
ANNA TOKARZ-KOCIK³

¹ Akademia Morska w Gdyni,
e-mail: a.mazurkiewicz@wpit.am.gdynia.pl

² Uniwersytet Szczeciński
e-mail: marta.sidorkiewicz@wzieu.pl

³ Uniwersytet Szczeciński
e-mail: anna.tokarz@wzieu.pl

SŁOWA KLUCZOWE

turystyka szkolna, hotelarstwo, schroniska młodzieżowe

STRESZCZENIE

Artykuł koncentruje się na kwestii znaczenia turystyki w rozwoju dzieci i młodzieży. Przedstawiono w nim istotę i funkcje turystyki szkolnej. Ponadto dokonano analizy oferty obiektów noclegowych dedykowanych tej formie ruchu turystycznego (tj. schronisk młodzieżowych). W opracowaniu scharakteryzowano wymagania prawne w tego typu obiektach odnośnie do wyposażenia oraz w zakresie świadczonych usług. Ponadto zaprezentowano strukturę ilościową schronisk młodzieżowych w Polsce w 2016 roku.

Opracowanie jest wynikiem wykorzystania metody badawczej *desk research* w postaci analizy literatury przedmiotu oraz analizy materiałów wtórnych udostępnionych przez instytucje zajmujące się analizą bazy noclegowej w Polsce.

Wprowadzenie

Turystyka dzieci i młodzieży w Polsce stanowi nieodłączny element procesu kształcenia oraz wychowania realizowanego w szkołach na różnych poziomach edukacyjnych.

Terminem *produkt turystyki szkolnej* można określić zestaw dóbr i usług umożliwiających uczniom przybycie do miejsca występowania atrakcji turystycznych, pobyt i ich wykorzystanie. Istotnym składnikiem produktu turystycznego jest baza noclegowa. Uczniowie w tym zakresie szukają przede wszystkim tanich obiektów o średnim standardzie. Na taką charakterystykę zapotrzebowania odpowiadają schroniska młodzieżowe.

Celem artykułu jest próba identyfikacji roli turystyki w rozwoju dzieci i młodzieży oraz charakterystyka schronisk młodzieżowych jako jednego z najczęściej wykorzystywanych w turystyce szkolnej typów obiektów noclegowych.

Opracowanie jest wynikiem wykorzystania metody badawczej *desk research* w postaci analizy literatury przedmiotu, doniesień branżowych oraz analizy materiałów wtórnych udostępnionych przez instytucje zajmujące się analizą bazy noclegowej w Polsce.

Istota i funkcje turystyki szkolnej

Pojęcie turystyki jest wieloznaczne, a jego liczne modyfikacje były skutkiem zmian dokonujących się w zakresie samej turystyki, jej form uprawiania, wielkości uczestnictwa, jak również wzrostu znaczenia w życiu społecznym i gospodarczym.

Klasyką definicję turystyki zaproponował W. Hunziker, według którego jest to „zespół stonków i zjawisk wynikających z podróży i pobytu osób przyjezdnych, o ile w związku z tym nie nastąpi osiedlanie się i podjęcie pracy zarobkowej” (Różycki, 2006, s. 9).

Definicja ta charakteryzuje turystykę taką, jaką postrzegano ją w XX wieku, gdy do wyjazdów turystycznych nie zaliczano wyjazdów związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych. Współcześnie, w dobie komercjalizacji turystyki oraz zacierania się wyraźnej różnicy między czasem pracy a czasem wolnym w rozwiniętych gospodarczo społeczeństwach, dopuszcza się wśród motywów podróży turystycznych także cele zarobkowe, szczególnie związane z wykonywaniem zawodu. Powyższa zmiana podejścia do kwestii pojęcia turystyki znalazła odzwierciedlenie między innymi w stanowisku Światowej Organizacji Turystyki, która zaproponowała, aby przez turystykę rozumieć „ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych i innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem z wyłączeniem wyjazdów, w których głównym celem jest działalność zarobkowa” (*Terminologia turystyczna...*, 1995, s. 5).

Turystyka przeniesiona na grunt szkoły i uprawiana przez dzieci i młodzież uczącą się określana jest mianem *turystyki szkolnej*. Polega ona na wykorzystaniu zróżnicowanych form działania w środowisku przyrodniczym i kulturowym, z uwzględnieniem elementów krajoznawstwa i rekreacji. Realizowana jest pod kierunkiem opiekuna (nauczyciela) w celu osiągnięcia planowanych założeń dydaktyczno-wychowawczych (Janowski, 2003, s. 14).

Do najbardziej rozpowszechnionych form turystyki szkolnej należą wycieczki i obozy wędrownie. Wycieczki można zdefiniować jako „formę pracy dydaktycznej szkoły, umożliwiającą uczniom bezpośrednie poznanie, przeżywanie środowiska lokalnego, własnego regionu, kraju ojczystego, krajów Europy i świata, ich właściwości historycznych, geograficznych, społeczno-ekonomicznych i kulturowych” (Denek, 2002, s. 139). Obozy wędrownie są specyficzną formą uprawiania turystyki kwalifikowanej polegającą na pokonywaniu określonej trasy pieszo lub środkami lokomocji, czyli za pomocą roweru, kajaku, żaglówki, „z dopuszczalnymi dwoma wariantami organizacji noclegów i wyżywienia – na podstawie własnego (przenoszonego lub przewożonego) sprzętu biwakowego (namioty, śpiwory, przybory kuchenne) lub na bazie trwałej infrastruktury

turystycznej” (Grobelny, 2007, s. 12). Elementem takiej infrastruktury są schroniska młodzieżowe świadczące usługi hotelarskie.

Turystyka przez swoje wielokierunkowe oddziaływanie spełnia ważne zadania w kształceniu i wychowaniu dzieci i młodzieży, utrwalając poznane wartości, postawy, wiedzę i umiejętności oraz wpływając na osobowościowy, społeczny i intelektualny rozwój, a także stwarzając wiele okazji do wyzwalania pozytywnych emocji i uczuć.

Analiza głównych celów turystyki dzieci i młodzieży pozwala na wyodrębnienie podstawowych funkcji, które ma ona do spełnienia (Chowaniec, Michalska-Harasimiuk, Szczęsna, Trystuła, Wolska, 2016, s. 19–23). Ze względu na związek turystyki szkolnej dzieci i młodzieży z edukacją, a także jej znaczącą rolę w procesie kształcenia na pierwszy plan wysuwa się funkcja poznawcza. Turystyka jest jedną z najbardziej efektywnych i lubianych przez dzieci i młodzież form nauczania. Poprzez obcowanie z realnym środowiskiem przyrodniczym i kulturowym uczniowie mają możliwość skonfrontowania posiadanej wiedzy teoretycznej z rzeczywistością, uzupełnienia i utrwalenia, ale także zdobycia zupełnie nowych wiadomości. Kształceniu podczas różnych form turystyki sprzyja prowadzenie obserwacji obiektów, procesów i zjawisk w naturalnych warunkach, wykrywanie, a następnie porównywanie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy różnymi elementami środowiska, wreszcie wykonywanie różnego rodzaju pomiarów i badań (Janowski, 2004, s. 26–28).

Nadrzędną wartością kształcenia w terenie jest holistyczne postrzeganie otaczającego świata pozwalające na łączenie informacji z różnych dziedzin, co sprawia, że ogląd świata i zdobywana przez uczniów wiedza są spójne i całościowe. Turystyka szkolna pozwala na kształtowanie wielu cennych umiejętności umysłowych (analizowania, uogólniania, wnioskowania, uzasadniania, porządkowania informacji, wartościowania i innych) oraz praktycznych, niemożliwych do uzyskania w szkole, podczas zajęć z oddzielnych przedmiotów.

Z funkcją poznawczą turystyki łączy się ściśle funkcja kształtująca. Różne formy aktywności turystycznej stwarzają duże możliwości wychowawcze, sprzyjają rozwijaniu osobowości uczniów i kształtowaniu pożądaných społecznie postaw. Cechy, których młodzież nabywa podczas uprawiania turystyki, to: umiejętność współdziałania w grupie, solidarność, odpowiedzialności za siebie i innych, altruizm, empatia, otwartość, samodzielność, wytrwałość, zaradność, umiejętność planowania i organizacji, gotowość pokonywania trudności, kreatywność, spostrzegawczość, dyscyplinowanie, tolerancja dla odmienności i wiele innych. Właściwie pod względem wychowawczym realizowana turystyka szkolna wspiera w wychowaniu rodzinę, a w przypadku młodzieży ze środowisk zagrożonych patologią stanowi często jedną z nielicznych okazji do nabywania prawidłowych wzorców zachowania w środowisku społecznym i przyrodniczo-kulturowym, natomiast dla młodzieży z problemami natury moralnej i społecznej może być jednym ze sposobów resocjalizacji (Chowaniec i in., 2016, s. 20).

Obcowanie z przyrodą i kulturą w ramach turystyki szkolnej stwarza możliwości kształtowania u uczniów postawy poszanowania środowiska naturalnego i dziedzictwa historyczno-kulturowego i uczy właściwego korzystania z tych zasobów. Ponadto przebywanie na łonie natury, w oto-

czeniu zabytków, dzieł architektury i sztuki jest źródłem pozytywnych przeżyć emocjonalnych i estetycznych, dzięki czemu kształtuje się u młodych ludzi wrażliwość na piękno.

Poprzez realizację zajęć na świeżym powietrzu oraz konieczną aktywność fizyczną uczestników turystyka szkolna spełnia także bardzo ważną funkcję zdrowotną. Uczniowie uprawiający turystykę hartują organizm, wyrabiają tężyznę fizyczną i poprawiają kondycję oraz funkcjonowanie wielu układów organizmu: krążeniowo-oddechowego, mięśniowo-kostnego, a także nerwowego, ponieważ ruch na świeżym powietrzu sprzyja relaksacji, usuwa napięcie i redukuje stres. Ponadto przyzwyczajanie dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w turystyce pomaga w kształtowaniu zdrowego stylu życia.

Z funkcją zdrowotną łączy się również funkcja rekreacyjno-rozrywkowa turystyki dzieci i młodzieży. Ten aspekt aktywności turystycznej młodego pokolenia jest nie mniej ważny od wymienionych powyżej. Wycieczki i inne formy turystyki są postrzegane przez uczniów jako najatrakcyjniejsze zajęcia organizowane w ramach edukacji szkolnej. Stanowią one okazję do wspólnego spędzenia czasu z rówieśnikami w warunkach nieformalnych – poza murami szkoły. Dają sposobność udziału we wspólnych grach terenowych, organizacji wspólnych ognisk, zabaw itd., przyczyniając się w ten sposób do kształtowania pozytywnych wzorców zachowań społecznych. Dodatkowo udział w różnorodnych formach krajoznawstwa i turystyki przyzwyczajają uczniów do aktywnego, zdrowego i wartościowego wykorzystywania czasu wolnego.

Turystyka szkolna pełni też ważną funkcję integrującą mającą pozytywny wpływ na funkcjonowanie społeczności klasowej i szkolnej. Wspólne spędzanie czasu w przyjemnej atmosferze, często przez kilka dni, sprzyja lepszemu poznaniu się uczniów w warunkach odmiennych niż szkolne, nawiązywaniu trwalszych więzów i przyjaźni, uspołecznieniu się uczniów. Wyjazdy turystyczne angażują młodych ludzi w zupełnie innych sferach niż życie szkolne, dzięki temu dają sposobność do zaprezentowania ich predyspozycji, cech i talentów nieujawnionych w codziennym życiu szkolnym.

Wymienione powyżej funkcje turystyki dzieci i młodzieży są najważniejsze w procesie kształcenia oraz wychowania, należy jednak pamiętać, że warunkiem spełnienia tych funkcji jest właściwa organizacja i prowadzenie imprez turystyki szkolnej, których istotnym elementem są usługi hotelarskie.

Usługi hotelarskie a potrzeby uczniów korzystających z oferty schronisk młodzieżowych

Zgodnie z Ustawą (1997) usługa hotelarska jest rozumiana jako krótkotrwałe, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie w obrębie obiektu usług z tym związanych.

Usługi hotelarskie są w swojej istocie i specyfice produkcji uniwersalne, to znaczy nie są przypisane tylko do jednego rodzaju obiektu hotelarskiego lub konkretnej działalności hotelarskiej. W Polsce na terenie całego kraju obowiązuje jednolity system klasyfikacji i kategoryzacji obiektów noclegowych. Rodzaje i kategorie obiektów precyzuje Ustawa (1997), a szczegółowe kryteria ustalane są przez ministra właściwego do spraw turystyki (Sidorkiewicz, Pawlicz, 2015, s. 66–67).

Według wspomnianej już ustawy w Polsce wyróżnia się następujące rodzaje obiektów noclegowych:

- a) hotele – obiekty posiadające co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczące szeroki zakres usług związanych z pobytem klientów;
- b) motele – obiekty położone przy drogach, dysponujące parkingiem, posiadające co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych;
 - pensjonaty – obiekty posiadające co najmniej 7 pokoi, świadczące dla swoich klientów całodzienne wyżywienie;
- c) kempingi (campingi) – obiekty strzeżone, umożliwiające nocleg w namiotach, samochodach mieszkalnych (campobusach) i przyczepach samochodowych, przyrządzanie posiłków, parkowanie samochodów, a także świadczące usługi związane z pobytem klientów; obiekty te mogą dodatkowo oferować nocleg w domkach turystycznych lub innych obiektach stałych;
- d) domy wycieczkowe – obiekty posiadające co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowane do samoobsługi klientów oraz świadczące minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów;
- e) schroniska młodzieżowe – obiekty przeznaczone do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowane do samoobsługi klientów;
- f) schroniska – obiekty zlokalizowane poza obszarami zabudowanymi, przy szlakach turystycznych, świadczące minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów;
- g) pola biwakowe – obiekty niestrzeżone, umożliwiające nocleg w namiotach.

W przypadku hoteli, moteli, pensjonatów, kempingów, domów wycieczkowych oraz schronisk młodzieżowych w Polsce przyznawane są dodatkowo kategorie. Zgodnie z art. 37 Ustawy (1997) ustala się dla:

- a) hoteli, moteli i pensjonatów – pięć kategorii oznaczonych gwiazdkami;
- b) kempingów (campingów) – cztery kategorie oznaczone gwiazdkami;
- c) domów wycieczkowych i schronisk młodzieżowych – trzy kategorie oznaczone cyframi rzymskimi.

Usługa hotelarska zazwyczaj nie jest celem konsumpcji samym w sobie. Usługa ta umożliwia, a co najmniej ułatwia odbycie podróży i pobyt w miejscu docelowym podróży (Turkowski, 2003, s. 34). Stanowi odpowiedź na potrzeby ludzkie rozumiane jako poczucie braku czynnika niezbędnego człowiekowi do dobrego samopoczucia fizycznego i psychicznego. Bardziej szczegółowo można rozpatrywać tę problematykę w kontekście najpopularniejszej teorii hierarchii potrzeb ludzkich autorstwa A. Masłowa. Sformułował on założenie, że każdy człowiek posiada podstawowe potrzeby (inaczej – dyspozycje motywacyjne):

- potrzeby fizjologiczne,
- potrzeby bezpieczeństwa,
- potrzeby przynależności i miłości,
- szacunku,
- potrzeby samourzeczywistnienia się.

Pierwsze dwie potrzeby Maslow określa jako potrzeby niższego rzędu, natomiast pozostałe to potrzeby wyższego rzędu (Bańka, 2002, s. 185). Twierdzi on, że jeżeli nie zostaną zaspokojone potrzeby niższego rzędu, to nie może być mowy o zaspokojeniu potrzeb wyższego rzędu. O zachowaniu człowieka w głównej mierze decydują potrzeby niższego rzędu. Jeżeli nie są one zaspokojone, dominują nad pozostałymi potrzebami, spychając je na dalszy plan (<http://www.anacco.pl>). W kontekście turystyki szkolnej mowa tu o niemożności zrealizowania celu wyjazdu edukacyjnego bez zaspokojenia potrzeb podstawowych.

Reasumując, należy podkreślić, że obiekt hotelarski daje człowiekowi możliwość zaspokojenia dwóch najważniejszych poziomów potrzeb łącznie: bezpiecznego zaspokojenia fizjologicznej potrzeby snu (Piasta, 2007, s. 18). Kontynuując rozważania i skupiając się na sednie tychże dwóch potrzeb, warto podkreślić ich istotę. Potrzeby fizjologiczne stanowią podstawowe potrzeby przetrwania, zaspokojenia głodu, wody, tlenu, snu czy biologicznego funkcjonowania człowieka, natomiast potrzeby bezpieczeństwa to potrzeby środowiska psychicznego i emocjonalnego. Obejmują one między innymi takie elementy, jak zapewnienie bezpieczeństwa prywatnego w obiekcie, porządku czy wyeliminowania zagrożeń.

W przypadku usług hotelarskich świadczonych w schroniskach młodzieżowych czynności i działania obsługowe składają się z:

- a) zapewnienia uczniom i ich opiekunom odpowiedniego zakwaterowania, które polega na zorganizowaniu odpowiedniej liczby, rodzaju i jakości pomieszczeń, ich wyposażenia, wystroju, oświetlenia, ogrzewania i wentylacji; z odpowiednim zakwaterowaniem wiąże się utrzymanie pomieszczeń noclegowych w należytej gotowości użytkowej, porządku, czystości oraz higienie;
- b) umożliwienia uczniom i ich opiekunom wyżywienia w postaci odpowiednio wyposażonych i przygotowanych punktów gastronomicznych;
- c) świadczenia innych usług uzupełniających jak możliwość skorzystania ze świetlicy wyposażonej w sprzęt ułatwiający przeprowadzenie lekcji.

Analiza jakościowo-ilościowa oferty schronisk młodzieżowych w Polsce

W tej części artykułu zostanie przedstawiona analiza jakościowo-ilościowa oferty schronisk młodzieżowych w Polsce. W ujęciu jakościowym analiza oferty będzie dotyczyć wymagań odnośnie do wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług dla schronisk młodzieżowych wynikających z przepisów prawnych, natomiast w ujęciu ilościowym – stanu liczbowego obiektów funkcjonujących na polskim rynku turystycznym pod tego rodzaju prawnie chronioną nazwą.

Analizę jakościową oferty schronisk młodzieżowych należy rozpocząć od omówienia aspektów prawnych funkcjonowania tego rodzaju obiektu noclegowego na rynku turystycznym. W poprzedniej części artykułu przytoczono „ustawową” definicję schroniska młodzieżowego, jednak nie wskazano wymagań odnośnie do świadczonej oferty, które tego rodzaju obiekt musi spełniać, chcąc zaspokajać potrzeby potencjalnych klientów. Wymagania te określone są w Rozporządzeniu (2004), a dokładnie w załączniku nr 5 pod tytułem *Wymagania co do wyposażenia oraz zakre-*

su świadczonych usług dla schronisk młodzieżowych (<http://img.iap.pl/>). Dokument ten z jednej strony wskazuje prowadzącym schronisko młodzieżowe, jak powinna wyglądać ich podstawowa oferta usługowa, a z drugiej pozwala również zróżnicować tę ofertę pod względem jakościowym, dzieląc dany produkt hotelarski na trzy kategorie.

Analizowany załącznik nr 5 ww. Rozporządzenia składa się z 15 wymogów, które podzielone są na trzy sekcje: wymagania ogólne, część mieszkalna, część gastronomiczna.

Do zakresu wymagań ogólnych co do wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług należą (w zależności od kategorii schroniska) takie aspekty, jak:

- a) samodzielny budynek lub wydzielona część budynku;
- b) pomieszczenia noclegowe organizowane doraźnie (w internacie, w izbach lekcyjnych itp.);
- c) bieżąca zimna i ciepła woda przez całą dobę;
- d) bieżąca zimna woda całą dobę i ciepła woda o ustalonych porach rano i wieczorem;
- e) ogrzewanie zapewniające utrzymanie temperatury 19°C;
- f) świetlica wyposażona w odpowiednie materiały i sprzęt (telewizor, magnetofon, rzutnik, aparat projekcyjny lub wideo, a także inny sprzęt do gier i zabaw);
- g) przechowywanie pieniędzy, przedmiotów wartościowych, bagażu i sprzętu turystycznego;
- h) pomieszczenie do suszenia odzieży;
- i) apteczka zaopatrzona w leki i artykuły sanitarne.

Do zakresu wymagań co do wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług w części mieszkalnej należą (w zależności od kategorii schroniska) takie aspekty, jak:

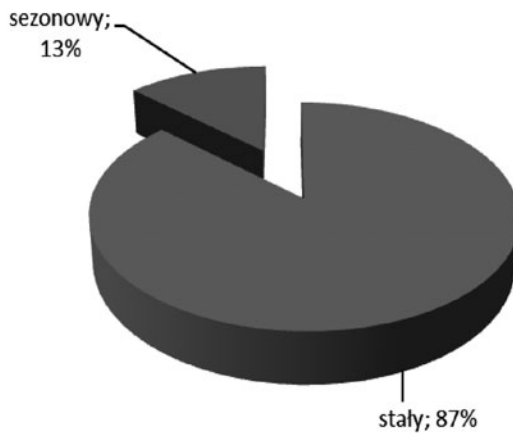
- a) minimalna powierzchnia sypialni na jedną osobę w m² (dokładnie w przypadku łóżek jednopoziomowych jest to 2,5 m², a w przypadku łóżek piętrowych 1,5 m²);
- b) minimalny procent miejsc noclegowych w salach mniejszych niż ośmioosobowe (np. 50% takich pomieszczeń w przypadku schronisk młodzieżowych i kategorii);
- c) urządzenia higieniczno-sanitarne (maksymalna liczba miejsc noclegowych na jedno urządzenie, takich jak umywalka z blatem lub półką i lustrem, natryski czy WC);
- d) wyposażenie pokoju:
 - łóżka lub stelaże wyposażone w materace,
 - na osobę: poduszka, kołdra lub dwa koce,
 - bielizna pościelowa,
 - szafy ubraniowe,
 - szafy ubraniowe lub wieszaki,
 - szafki nocne lub półki przy każdym łóżku,
 - stół,
 - krzesła lub taborety (po jednym na osobę), lub ławy,
 - lustro i kosz na śmieci.

Do zakresu części gastronomicznej co do wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług (w zależności od kategorii schroniska) należą takie aspekty, jak:

- a) kuchnia samoobsługowa wyposażona w sprzęt kuchenny (płyty do gotowania, garnki, czajniki, patelnie, lodówkę);

b) jadalnia zaopatrzona w sprzęt stołowy (stoły, krzesła lub ławy, talerze głębokie i płytkie, łyżki, widelce, noże, szklanki, kubki); w mniejszych schroniskach II kategorii jadalnia może spełniać dodatkowo funkcję świetlicy.

W kontekście analizy ilościowej oferty schronisk młodzieżowych w Polsce zostaną zaprezentowane dane Centralnego Wykazu Obiektów Hotelarskich (<http://www.msport.gov.pl/ewidencje-i-rejestry-turystyka>) udostępnione przez Ministerstwo Sportu i Turystyki na 10 września 2016 roku. Według tych danych w Polsce funkcjonują 73 schroniska młodzieżowe, co stanowi jedynie 2,1% całej bazy hotelarskiej¹ sklasyfikowanej zgodnie z Ustawą (1997), w tym większość, bo 63, ma charakter stały, a pozostałe działają tylko sezonowo. Strukturę procentową schronisk młodzieżowych w Polsce ze względu na charakter prowadzonej działalności przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Struktura schronisk młodzieżowych w Polsce ze względu na charakter działalności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Wykazu Obiektów Hotelarskich.

Analizując strukturę schronisk młodzieżowych pod względem jakościowym, należy podzielić je – zgodnie z art. 37 Ustawy (1997) – na trzy kategorie oznaczone cyframi rzymskimi (tab. 1).

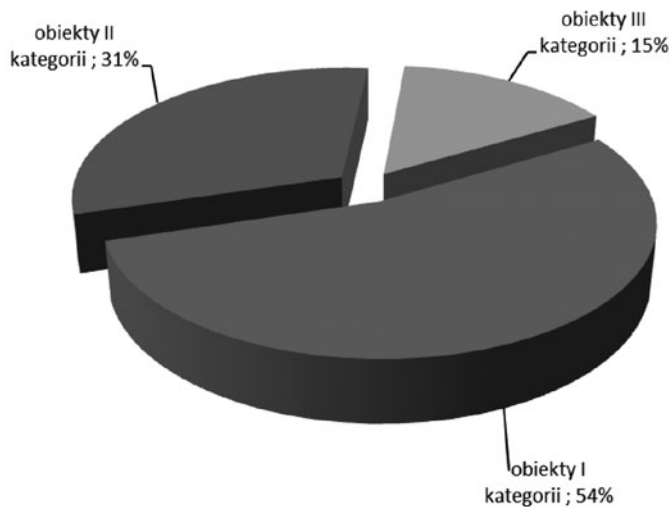
Na podstawie informacji zawartych w tabeli 1 można zauważyć, iż najwięcej, bo 39 schronisk młodzieżowych oferuje usługi o najwyższym poziomie jakości, czyli posiada kategorię I. Następnie funkcjonują 23 obiekty kategorii II oraz 11 obiektów kategorii III, czyli reprezentującej najniższy standard. Na rysunku 2 przedstawiono strukturę procentową zbiorowości schronisk młodzieżowych w Polsce w podziale na wyżej wymienione kategorie.

¹ Na 10 września 2016 r. w Centralnym Wykazie Obiektów Hotelarskich widnieje 3465 obiektów hotelarskich sklasyfikowanych zgodnie z Ustawą (1997).

Tabela 1. Struktura schronisk młodzieżowych według kategorii w poszczególnych województwach

Lp.	Województwo	Liczba schronisk młodzieżowych			
		Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Razem
1	dolnośląskie	12	6	2	20
2	kujawsko-pomorskie	0	0	0	0
3	lubelskie	0	0	0	0
4	lubuskie	1	1	2	4
5	łódzkie	2	3	1	6
6	małopolskie	3	1	1	5
7	mazowieckie	4	0	0	4
8	opolskie	0	0	0	0
9	podkarpackie	2	0	0	2
10	podlaskie	0	1	0	1
11	pomorskie	4	3	1	8
12	śląskie	8	1	1	10
13	świętokrzyskie	0	0	1	1
14	warmińsko-mazurskie	0	0	1	1
15	wielkopolskie	0	0	0	0
16	zachodniopomorskie	3	7	1	11
Razem		39	23	11	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://turystyka.gov.pl/cwoh/index>.

Rysunek 2. Struktura schronisk młodzieżowych w Polsce według kategorii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnego Wykazu Obiektów Hotelarskich.

Rozmieszczenie schronisk młodzieżowych jest dość nierównomierne. Najlepiej rozwiniętą bazę noclegową dla potrzeb turystyki szkolnej mają województwa dolnośląskie (20 schronisk młodzieżowych), zachodniopomorskie (11 obiektów) i śląskie (10 obiektów).

Zgodnie z informacjami z Centralnego Wykazu Obiektów Hotelarskich na 10 września 2016 roku w czterech województwach (kujawsko-pomorskim, lubelskim, opolskim i wielkopolskim) schroniska młodzieżowe w ogóle nie funkcjonują. Przyczyną tego faktu może być to, że na rynku turystycznym działa bardzo konkurencyjny rodzaj obiektu noclegowego. Tę alternatywę stanowi hostel, który nie należy do zbiorowości obiektów hotelarskich sklasyfikowanych zgodnie z Ustawą (1997). Zgodnie z definicją opracowaną na potrzeby własne GUS hostel to „obiekt noclegowy o standardzie różniącym się od obiektów hotelowych głównie liczbą miejsc noclegowych w pokojach, łózkami piętrowymi i współdzieleniem części wyposażenia oraz pomieszczeń przeznaczonych dla gości, np. wspólna kuchnia/łazienka (<http://stat.gov.pl>). Charakterystyczne dla hostelu jest wynajmowanie łóżka, a nie pokoju. Hostel wpisuje się w potrzeby dzieci i młodzieży ze względu na przystępną cenę.

Podsumowanie

Turystyka szkolna pełni ważną rolę w procesie dydaktyczno-wychowawczym dzieci i młodzieży. Jej rozwój zależy od elementy strukturalnych, związanych z czynnikami przestrzennymi, oraz funkcjonalnych, związanych z działaniami podmiotów bezpośrednio i pośrednio zaangażowanych w działalność turystyczną. Obie grupy elementów są niezbędne dla rozwoju turystyki i ich łączne występowanie może się przyczyniać do jej rozwoju. Wydaje się jednak, że podstawowe znaczenie mają elementy strukturalne obejmujące walory turystyczne i zagospodarowanie turystyczne obszaru, zwłaszcza baza noclegowa. Obejmuje ona obiekty różnego typu, o różnym zakresie działalności usługowej, różnym standardzie i różnych konkretnych funkcjach w obsłudze ruchu turystycznego. W przypadku turystyki szkolnej nadrzędną rolę pełnią schroniska młodzieżowe.

Literatura

- Bańka, W. (2002). *Zarządzanie personelem – teoria i praktyka*. Toruń: Wyd. Adam Marszałek.
- Chowaniec, R., Michalska-Harasimiuk, K., Szczęśna, J., Trystuła, A., Wolska, A. (2016). *Organizacja i zarządzanie turystyką i krajoznawstwem*. Warszawa: Texter.
- Denek, K. (2002). *Poza ławką szkolną*. Poznań: Wyd. WSE UAM.
- Grobelny, J. (red.) (2007). *Obozy wędrowne*. Wrocław: Wyd. AWF we Wrocławiu.
http://img.iap.pl/s/188/200587/Edytor/File/EWIDENCJA_HOTELI/2006_22.pdf (10.09.2016).
<http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/2579,pojecie.html> (18.07.2016).
- <http://www.anacco.pl> (30.08.2016).
- <http://www.msport.gov.pl/ewidencje-i-rejestry-turystyka> (18.07.2016).
- Janowski, I. (2003). *Krajoznawstwo i turystyka szkolna*. Kielce: Wyd. Akademii Świętokrzyskiej.
- Janowski, I. (2004). *Wycieczki szkolne*. Kielce: Wyd. Akademii Świętokrzyskiej.
- Piasta, J. (2007). *Marketing w hotelarstwie. Podręcznik praktyczny*. Warszawa: Jacek Piasta – Doradztwo.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 19.08.2004 w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie. Dz.U. 2006, nr 22, poz. 169, z późn. zm.

Różycki, P. (2006). *Zarys wiedzy o turystyce*. Kraków: Proksenia.

Sidorkiewicz, M., Pawlicz, A. (2015). *Propedeutyka hotelarstwa. Ujęcie ekonomiczne*. Warszawa: Difin.

Terminologia turystyczna – zalecenia WTO (1995). Warszawa: Instytut Turystyki.

Turkowski, M. (2003). *Marketing usług hotelarskich*. Warszawa: PWE.

Ustawa z 29.08.1997 o usługach turystycznych. Dz.U. 2004, nr 223, poz. 2268, z późn. zm.

HOSPITALITY OFFER OF YOUTH HOSTELS IN POLAND AS AN ELEMENT OF TOURISM SCHOOL. THEORETICAL-EMPIRICAL APPROACH

KEYWORDS | tourism school, hospitality, youth hostels

ABSTRACT | This article focuses on the importance of tourism in the development of children and youth. It presents the role and functions of school tourism. In addition, an analysis of the accommodation offer dedicated to this form of tourism (ie. youth hostels). The article describes the legal requirements in this type of objects relating to the equipment and in service delivery. Furthermore they presented a quantitative structure of youth hostels in Poland in 2016.

The content of the study results from using primarily, in the theoretical part, desk research in the form of an analysis of literature on the subject and, in the empirical part, an analysis of secondary materials provided by the institutions dealing with the analysis of tourist accommodation in Poland.

Translated by Marta Sidorkiewicz

JEL CODES | L83, M31, Z32